

Napísal Balek Robert
Nedeľa, 28 Február 2010 10:01

„Božia spravodlivosť sa zjavila skrze vieru v Ježiša Krista“
(porov. Rim 3,21-22)

Drahí bratia a sestry, každý rok nás Cirkev pri príležitosti pôstu pozýva, aby sme si urobili úprimnú revíziu nášho života vo svetle učenia evanjelia. Tento rok by som vám chcel ponúknuť niekoľko reflexií k širokej téme spravodlivosti, vychádzajúc z Pavlovho tvrdenia: „Božia spravodlivosť sa zjavila skrze vieru v Ježiša Krista“ (porov. Rim 3,21-22).

Spravodlivosť: „Dať každému, čo mu patrí“

Najprv sa zastavím pri význame termínu „spravodlivosť“, ktorý v bežnej reči znamená „dať každému, čo mu patrí – dare cuique suum“, podľa vyjadrenia Ulpiana, rímskeho právnika z 3. storočia. V skutočnosti však táto klasická definícia neurčuje presne, čo zahŕňa to „suum“, čo treba každému zabezpečiť. To, čo človek potrebuje najviac, mu nemôže byť zaručené zákonom. Aby žil naplno, je nevyhnutné niečo intímnejšie, čo môže byť dané iba ako dar: môžeme povedať, že človek žije láskou, ktorú mu môže sprostredkovať iba Boh, pretože On stvoril ľudskú bytosť na svoj obraz a podobu. Hoci sú teda materiálne dobrá užitočné a potrebné, tento druh spravodlivosti voči človeku mu nedáva úplnosť toho, čo mu patrí, pretože „ako človek potrebuje chlieb, tak ešte viac potrebuje Boha“. Je zrejmé, že materiálne dobrá sú osožné a nevyhnutné – nakoniec Ježiš sám sa venoval uzdravovaniu chorých, sýteniu zástupov, ktoré ho nasledovali a nepochybne odsudzoval ľahostajnosť, ktorá aj dnes ženie stovky miliónov ľudí na smrť pre nedostatok jedla, vody a liekov. Predsa však spravodlivosť „rozdeľovania“ neposkytuje ľudskému bytiu všetko, čo mu patrí. Viac ako chlieb totiž potrebuje Boha. Sv. Augustín hovorí:

Napísal Balek Robert
Nedeľa, 28 Február 2010 10:01

Ak „je spravodlivosť cnosťou, ktorá dáva každému, čo mu patrí, nie je spravodlivosťou zo strany človeka tá, ktorá vzdáľuje človeka od pravého Boha“ (De civitate Dei, XIX, 21).”

Odkiaľ pochádza nespravodlivosť?

Evanjelista Marek nám predkladá nasledujúce slová Ježiša, ktorý sa zapojil do diskusie o vtedajšom spore ohľadom toho, čo je čisté a čo je nečisté: „Človeka nemôže poškrvniť nič, čo vychádza doň zvonka, ale čo vychádza z človeka, to poškrvňuje človeka... Lebo znútra, z ľudského srdca vychádzajú zlé myšlienky... (porov. Mk 7,15.21) Za tou priamou otázkou vzťahujúcou sa na jedlo môžeme spozorovať v reakcii farizejov stále pokušenie človeka označiť za pôvod zla nejakú vonkajšiu príčinu. Mnohé z moderných ideológií, keď sa nato dobre pozrieme, vychádzajú z predpokladu, že ak nespravodlivosť prichádza zvonka, na to, aby zavládla spravodlivosť stačí odstrániť vonkajšie príčiny, ktoré bránia jej naplneniu. Tento spôsob myslenia, ako upozorňuje Ježiš, je naivný a krátkozraký. Nespravodlivosť, ovocie zla, nemá iba vonkajšie korene, jej pôvod leží v ľudskom srdci, kde sa nachádzajú semená tajomnej účasti na zle. To trpkó priznáva žalmista: „Naozaj som sa v neprávosti narodil a hriešneho ma počala moja mať“ (Ž 51,7). Áno, človek je oslabený hlbokým zranením, ktoré umenšuje jeho schopnosť spolunažívať s ostatými v jednote a láske, ba objavuje v sebe silu, ktorá ho zvädza uzavrieť sa do seba a stavať sa nad druhých, proti nim. Tento egoizmus je dôsledkom prvotného hriechu. Adam a Eva boli zvedení satanovou lžou. Tým, že si zobrali tajomné ovocie, porušili Božie prikázanie. Dôveru v lásku nahradili podozrievavosťou a rivalitou. Prijímanie a očakávanie od druhého v postoji dôvery zamenili za nástočivú snahu brať a byť sebestačný (porov. Gn 3,1-6). Tu je pôvod nepokoja a neistoty. Pápež nám v našom uvažovaní ponúka ďalšiu otázku: Ako sa môže človek vymaniť z tohto popudu egoizmu a otvoriť sa láske?

Spravodlivosť a sadaqah

V srdci múdrosti Izraela nachádzame hlbokú spätosť medzi vierou v Boha, ktorý „z prachu dvíha chudobného“ (Ž 113,7) a spravodlivosťou voči blížnemu. Veľmi dobre to vyjadruje slovo sadaqah, ktoré v hebrejčine označuje čnosť spravodlivosti. Sadaqah totiž na jednej strane znamená úplné akceptovanie vôle Boha Izraela, a na druhej strane spravodlivosť voči blížnemu (porov. Ex 20, 12-17), osobitne voči chudobným, cudzincom, sirotám a vdovám (porov. Dt 10, 18-19). Tieto dva významy sú vzájomne spojené, lebo dať chudobnému pre Izraelitu nie je nič iné ako povinná náhrada Bohu za súcit, ktorý mal s biedou svojho ľudu. Nie náhodou boli tabule Zákona dané Mojžišovi na hore Sinaj po prechode cez Červené more. Poslušnosť Zákonu totiž predpokladá vieru v Boha, ktorý ako prvý „počul volanie“ svojho ľudu a „zostúpil, aby ho vyslobodil spod nadvlády Egypta“ (porov. Ex 3,8). Boh je vnímavý k volaniu toho, kto je v núdzi, a ako odpoveď žiada, aby sme ho poslúchali: Vyžaduje spravodlivosť voči chudobnému (porov.

Sir 4,4-5.8-9), cudzincovi (porov. Ex 22,20), otrokovi (porov. Dt 15, 12-18). Aby sme urobili krok ku spravodlivosti, je nevyhnuté zanechať ilúziu sebestačnosti, stav hlbokého uzatvorenia sa, ktorý je vlastným počiatkom nespravodlivosti. Inak povedané, potrebujeme hlbší „exodus“ ako ten, ktorý uskutočnil Boh s Mojžišom, oslobodenie srdca, ktoré slovo zákona nemá moc uskutočniť. Existuje teda pre človeka nejaká nádej na spravodlivosť?

Kristus, spravodlivosť Boha

Kresťanská radostná zvesť pozitívne odpovedá na smäd človeka po spravodlivosti, ako tvrdí apoštol Pavol v Liste Rimanom: „Ale teraz sa zjavila Božia spravodlivosť bez zákona ... skrze vieru v Ježiša Krista pre všetkých, čo veria. Lebo niet rozdielu: veď všetci zhrešili a chýba im Božia sláva, ale sú ospravedlnení zadarmo jeho milosťou, vykúpením v Kristovi Ježišovi. Jeho Boh ustanovil ako prostriedok zmierenia skrze jeho krv prostredníctvom viery, aby ukázal svoju spravodlivosť“ (Rim 3, 21-25).

Aká je teda Kristova spravodlivosť? Je to predovšetkým spravodlivosť, ktorá pochádza z milosti, kde nie človek zachraňuje, uzdravuje seba a druhých. Skutočnosť, že obmytie prichádza v krvi Krista znamená, že nie sú to obety človeka, ktoré ho oslobodia od ťarchy vín, ale láskyplné gesto Boha, ktorý ide do extrému tým, že zakúsi „preklatie“ náležiacie človeku, aby mu dal na výmenu „požehnanie“, ktoré náleží Bohu (porov. Gal 3,13-14). Dalo by sa však hneď namietnuť: čo je to za spravodlivosť, ak spravodlivý umiera za vinníka a vinník naopak dostáva požehnanie, ktoré patrí spravodlivému? Každý má vari dostať opak toho, čo mu patrí? Naozaj sa tu Božia spravodlivosť prejavuje úplne odlišná od ľudskej. Boh za nás vo svojom Synovi zaplatil výkupné, cenu skutočne závratnú. Zoči-voči spravodlivosti kríža sa človek môže búriť, pretože predstavuje ľudskú nesebestačnosť, jeho závislosť na niekom inom, aby mohol byť plne sám sebou. Obrátiť sa ku Kristovi, veriť evanjeliu, totiž napokon znamená, že sa človek musí zriecť ilúzie sebestačnosti, a tak objaviť a prijať to, že potrebuje druhých a Boha, potrebuje Božie odpustenie a priateľstvo.

Tu sa teda chápe viera ako niečo úplne iné, než len skutočnosť pochopiteľná, jednoduchá, prirodzená: vyžaduje pokoru prijať, že potrebujem niekoho iného, aby ma oslobodil od toho, čo je „moje“, a daroval mi niečo čo je „jeho“. Toto sa deje najmä vo sviatostiach zmierenia a Eucharistie. Pôsobením Krista môžeme vojsť do „väčšej“ spravodlivosti, spravodlivosti lásky. Spravodlivosti toho, kto sa v ktorejkoľvek situácii pokladá skôr za dlžníka ako za veriteľa, pretože prijal viac, ako mohol dúfať. Vlastne sila tejto skúsenosti pobáda kresťana utvárať spravodlivú spoločnosť, kde všetci dostávajú to, čo je nevyhnutné k dôstojnému životu človeka, a kde je spravodlivosť oživovaná láskou.

Posolstvo pápeža Benedikta XVI. k Pôstnemu obdobiu 2010

Napísal Balek Robert

Nedeľa, 28 Február 2010 10:01

Drahí bratia a sestry, Pôstne obdobie kulminuje vo Veľkonočnom trojdní, počas ktorého aj tento rok budeme oslavovať Božiu spravodlivosť, ktorá je plnosťou lásky, daru, spásy. Kiež je tento čas pokánia pre každého kresťana časom skutočného obrátenia, vnútorného poznania Kristovho tajomstva, ktorý prišiel, aby naplnil každú spravodlivosť.

S pozdravom z celého srdca udeľujem všetkým svoje apoštolské požehnanie.

Vatikán 30. októbra 2009

Benedikt XVI.